

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «Цыфхэм ящыкІэгъэ амалхэр ягъэгъотыгъэныр типшъэрылъ шъхьа!»

Адыгеим и Лышъхъэ ФедерациемкІэ Советым ителеканалэу «Вместе-РФ» зыфилорэм итележурналистэу ыкІи мы каналым ипрограммэ зезыщэрэ Татьяна Стародубовам мы мафэхэм зэдэгущыІэгъу дырилагъ.

нахь игъэкІотыгъэу уакъытегу-щылэн хъумэ, республикэм ибюджет хэбзэлахь ыкІи мы хэбзэлахь хахьохэу къыхъэхэрэр нахьыбэ шыгъэнхэм епхыгъэ

— **Республикэм экономикэм ылъэныкъокІэ гъэхъэгъэ-шлукхэр зэриІэхэм тыщыгуагъ. КъэпІопэн хъумэ, дотациехэр Адыгеим фэдитукІэ нахь макІэ шашыгъэх. Сьд фэдэ къэкІуапІэхэ ащкІэ щылагъэхэр?**

— Дотациехэр фэдэ пчъагъэкІэ нахь макІэ пшынхэм ыкІи хахьоху пфэхъухэрэм джыри нахь зыкъыбгъэлэтыным паче ІофшІэныр зэхэощэ къодыекІэ икыуштэп. ФинансхэмкІэ дисциплинэ пхъашэ ищыкІагъ, документ шъхьалэр тэрэзэу, куоу егупшысагъэу зэхэгъэуцогъэн фаче, бюджетым икъэкІуапІэхэм ягъэфедэни нахь шуагъэ къытэу зэхэмыщагъэмэ хъуштэп — ахэр ары кІаухышлукхэм такыфэкІоним паче тилофшІэн лъэпсэ шъхьалэу фэхъугъэхэр.

Непэ тиреспубликэ финансахэм альэныкъокІэ зыпкыитыныгъэ зэриІыпър къэтэлэ. ЭкономикэмкІэ Іофхэр зэрэккІэхэм емылпытыгъэу, Адыгеир мылкъум игъэзекІонкІэ апэрэ чыІпІэр зыІыгъ шъолъырхэм ащыщ. Илъэсэу икІыгъэм икІауххэмкІэ, бюджетым къыдильтэхэрэм цыфхэр игъэкІотыгъэу ащыгуагъэ зэрашыгъэхэм елпытыгъэу, тиреспубликэ я 6-рэ чыІпІэр хэгъэгумкІэ ыубытыгъ, Къыблэ федеральнэ шъолъырым къыхиубытэхэрэм азыфагу — я 2-рэ чыІпІэр.

ПчъагъэхэмкІэ къэзгъэлъэгъон: 2007-рэ илъэсым дотациехэр процент 61,1-рэ хъуштыгъэхэмэ, 2015-рэ илъэсым — процент 38,2-рэ. Дотацием къыкІичынымкІэ лъапсэ хъугъэхэр тибюджет ежъ ихахьохэр нахьыбэ тшын зэрэтлэкІыгъэр ары. Гушылэм паче, 2007-рэ илъэсым къыщегъэжыгъэу 2015-рэ илъэсым нэс фэди 4,3-кІэ хахьохэр нахьыбэ хъугъэх, нэмыкІау къэпІон хъумэ, сомэ миллиарди 9,9-м нэсыгъэх. Аужыпкъэм 2015-рэ кризис илъэсым хахьохэр, 2014-рэ илъэсым елпытыгъэмэ, сомэ миллион 634,6-кІэ, нэмыкІау къэпІон хъумэ, проценти 6,9-кІэ нахьыбэ хъугъэх (ежъ иха-

хъохэм зэрэхъагъэу ипсын-кІагъэкІэ). А лъэныкъомкІэ Къыблэ федеральнэ коим ишъолъырхэм азыфагу Адыгеим апэрэ чыІпІэр щыІыгъ.

Ау мыщ дэжым хэгъэунэ-фыкІыгъэн фаче 2009-рэ илъэсым къыщыублагъэу респуб-

Іофтхъабзэхэм я План тетэу тызэрэзекІорэр къэлэгъэн фаче.

Хэбзэлахьхэм альэныкъокІэ фэгъэкІотыныгъэ гъэнэфагъэхэр афэшлыгъэнхэм епхыгъэ Іофыр джыри нахь тэрэзэу зэхэщэгъэным тыналэ тетэгъэты, мылкъумкІэ хэбзэлахь зытыралъхъэ-

— **Бюджетым игъэнэфэнкІэ Іофыгъохэр къэуцугъагъэхэ?**

— 2016-рэ илъэсымкІэ республикэм ибюджет иихъухъан нахь пхъашагъэ хэлъэу кІуагъэ, ау социальнэ лъэныкъом къыкІетымыгъэчыным тыналэ тедгъэтыгъ. ХахьохэмкІэ Іахъ гъэ-

шыжыгъэхэр зэшлхыгъэнхэр, Урысые Федерацием и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэр гъэцэкІэгъэнхэр ары.

— **Республикэм ифинанс документ шъхьалэ сьдэгущтэу гъэцэкІагъэ хъура?**

— Адыгеим хахьомкІэ изэхъубытэгъэ бюджет 2015-рэ илъэсым сомэ миллиард 17-кІэ гъэцэкІагъэ хъугъэ, хъарджхэмкІэ — сомэ миллиард 18,2-кІэ. Дефициты — сомэ миллиард 1,1-рэ хъугъэ. Илъэсэу икІыгъэм къэнэжыгъэ ахъщэмкІэ, къытІэкІэхъэгъэ федеральнэ ыкІи коммерческэ кредитхэмкІэ а дефициты дэдгъэзыжынын тлэкІыгъ. 2015-рэ илъэсыр кризис илъэсэу щытыгъ нахь мышІэми, 2014-рэ илъэсым елпытыгъэмэ, хахьохэр проценти 6,9-кІэ нахьыбэ хъугъэх. Федеральнэ указхэмкІэ пшъэрылхэр зэшлхыгъэ хъугъэх ыкІи цыфхэм апашъхъэкІэ пшъэрылхэу зыфэтшыжыгъэхэри гъэцэкІагъэ хъугъэх.

Ау мы илъэсымкІэ бюджетым игъэцэкІэн кІаухышлукхэр фэхъунхэ зэриІэкІыштыр нафэ къэхъу. ЫпэкІэ къызэрэщыІо-гъагъэу, хэбзэлахь ыкІи мы хэбзэлахь хахьохэм зыкъызэралэтырэр проценти 2 фэдиэкІэ нахь псынкІэ хъунэу къытідзэгъагъэмэ, 2016-рэ илъэсым иа 1-рэ квартал ар проценти 10-м нэсыгъах илъэсэу икІыгъэм иджырэ фэдэ лъэхъан елпытыгъэмэ (нэмыкІау къэпІон хъумэ, а 1-рэ кварталым хэбзэлахь ыкІи мы хэбзэлахь хахьохэр сомэ миллиарди 2-рэ миллион 216-рэ хъугъэх, ипсын-кІагъэ зэрэхъагъэу пчъагъэхэмкІэ зэрэхъурэр сомэ миллион 205,3-рэ). Мыщ дэжым къэлэгъэн фаче социальнэ пшъэрылхэм ягъэцэкІэн пстэу-ми апэ идгъэшъызэ зэрэдгъэнафэрэр, а 1-рэ кварталым а лъэныкъомкІэ планыр икыоу гъэцэкІагъэ хъугъэ.

Мы илъэсым республикэм ибюджет капиталнэ нэшанэ зилэ хъарджхэмкІэ мылкъум елпытыгъэу къыныгъохэм яуталэ. Хахьохэр нахь макІэ зэрэхъурэм къыхэкІау бюджетым епхыгъэ учреждениехэм мылкъумкІэ ыкІи техникэмкІэ ягъэпытэн пэлудгъахъэрэм къыкІедгъэчын фачеу хъугъэ. Джырэ пшъэрылхэу къэуцухэрэр ары ныІап ахъщэр зыпэлудгъахъэрэр.

(ИкІаух я 2 — 3-рэ н. арыт).

Адыгеим хахьомкІэ изэхъубытэгъэ бюджет 2015-рэ илъэсым сомэ миллиард 17-кІэ гъэцэкІагъэ хъугъэ, хъарджхэмкІэ — сомэ миллиард 18,2-кІэ. Дефициты — сомэ миллиард 1,1-рэ хъугъэ. Илъэсэу икІыгъэм къэнэжыгъэ ахъщэмкІэ, къытІэкІэхъэгъэ федеральнэ ыкІи коммерческэ кредитхэмкІэ а дефициты дэдгъэзыжынын тлэкІыгъ.

ликэм къыІэкІэхъэрэ федеральнэ дотациехэр нахь макІэ зэрэхъугъэхэр. Мыщ дэжым ІофыгуитІу къыдэлъытэгъэн фаче: зы лъэныкъомкІэ, финансахэм ялпытыгъэу тилофхэр нахь зыпкъ еуцох, адрэ лъэныкъомкІэ — дотациехэм къащыкІэзэ, республикэм ежъ-ежырэу зыІыгъыжыным ушыгуыгъэу хъурэп. Ащ къыхэкІау бюджетым пэлухъэрэр нахь макІэ хъун ылъэкІышт, анахъэу етІани экономикэм иІофхэр зыфэдэ хъухэрэм уакъыпкъырыкІымэ.

Іофтхъабзэу зэшлхыгъэхэрэм

рэр ыкІи къаугоирэр нахьыбэ шыгъэнымкІэ Іофтхъабзэ гъэнэфагъэхэр зэшлхыгъэх, чыгу Іахъхэмрэ мылкъумрэ тэрэзэу къыдэлъытэгъэнхэмкІэ шуагъэ къызытышт программэхэр тэгъэфедэх. Хэбзэлахьхэмрэ угъоинхэмрэ афэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэр гъэцэкІагъэ хъуным иІофыгъохэм атегъэпсыхъагъэу межведомственнэ комисином Іоф ешІэ. Мы комисином анахъэу ыналэ зытыригъэтырэр хабзэм икыулыкыу пстэу-ми яІофшІэн зэдэгъэштэныгъэ хэ-лпыныр ары.

нэфагъэм сомэ миллиарди 2,3-кІэ къыкІедгъэчыгъ, хъарджхэр — сомэ миллиарди 2,5-м нэсэу нахь макІэ тшыгъэх.

Хэгъэгум экономикэм ылъэныкъокІэ иІофхэм язытет елпытыгъэу Адыгеими, Урысые Федерацием инэмыкІ шъолъырхэм афэдэу, хэбзэлахь ыкІи мы хэбзэлахь хахьохэм зыкъызэралэтырэм ипсын-кІагъэ нахь къыщыкІычыгъ.

Мы аужырэ илъэси 9-м гурытымкІэ илъэсым ежъ ихахьохэм процент 18-м нэсэу зыкъалэтыштыгъэмэ, 2016-рэ илъэсым (2015-рэ илъэсым елпытыгъэмэ) проценти 2-м нахьыбэу хахьохэу ылъэкІынэу итхъухъэшъугъэп.

Джащ фэдэу мы аужырэ илъэси 3-м федеральнэ бюджетым къыхэкІырэ дотациехэу республикэм бюджет зэпэщэчыныгъэхэр щыгъэтэрэзыгъэнхэм апэлугъэхъанэу щытхэм къаключы. Ащ нэмыкІау Адыгэ Республикэм ибюджет федеральнэ зэзэгъыныгъэхэм атегъэпсыхъагъэхэр гъунапкъэу агъэнэфагъэхэр гъэцэкІагъэ хъунхэр къыдэлъытэ.

Джыри зэ хэсэгъэунэфыкІы: 2016-рэ илъэсымкІэ бюджетым икъэкІуапІэхэр экІлэ зыфытегъэпсыхъагъэхэр социальнэ хъарджхэр, республикэм щыпсэурэ цыфхэм апашъхъэ социальнэ пшъэрылхэу зыфэт-

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «Цыфхэм ящыкІэгъэ амалхэр ягъэгъотыгъэныр типшъэрылъ шъхьа!»

(Апэрэ нэклубгъом кыщегъэ).

Федеральнэ программэхэм ягъэцэкІэн тыхэлэжъэным ылъэныкыокі бюджет къэклауаплэхэм кыныгъо гъэнэфагъэхэр къафыкыокі.

Адыгэ РеспубликэмкІэ кынуу мэхъу, Урысые Федерацием инэмькІ шъолырыбэм афэдэу, бюджетым епхыгъэу зыфэдгъэуцужыгъэ пшъэрылхэр зэкІэ дгъэцэкІэнхэр. Арышъ, нэмькІ шъолырхэм афэдэу, республикэм заем къэклауаплэхэр къызфигъэфедэнхэ фаеу мэхъу, Адыгэ Республикэм ибюджет ищыкІэгъэ зэдэгъэштэныгъэ хэлъыным, рахъухагъэхэм апэлухащт мылпкур тэрэзэу зэлэщыгъэным апае амалэу шылэ пстэуми такыпкырыкІы.

— **Адыгеир мэкумэщ шъолыр, илъэсэу икІыгъэм лъыгъэ бэгъуагъэ къэшыгъыгъэ, сыда адэ мы илъэсым шъуиофхэм язытет зыфэдэ хъуштыр, гугъэплэ гъэнэфагъэхэр ащкІэ шылэха?**

— 2015-рэ илъэсым мэкумэщ продукциеу къахыжыгъэр сомэ миллиард 19,4-рэ, 2014-рэ илъэсым елытыгъэмэ, проценти 6,9-кІэ ар нахыб. 2015-рэ илъэсым икІэуэххэм нафэ къызэрашыгъэмкІэ, мэкумэщ продукциемкІэ Адыгеим апэрэ чыплэр Къыблэ федеральнэ шъолырым щыубытыгъ.

Зернэ ыкІи зернобобовэ культурэу къахыжыгъэр тонн мин 638,9-рэ мэхъу, 2014-рэ илъэсым елытыгъэмэ, тонн мин 95,5-кІэ ар нахыб. 2015-рэ илъэсым гурытымкІэ зы гектарым зернэ центнер 44,5-рэ къырахыжыгъэ, 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар центнери 2,9-кІэ нахыб. Мы илъэсми лэжыгъэ бэгъуагъэ къэтхыжыгъэ тэгугъэ (2015-рэ илъэсым къэтхыжыгъэм нахь мымакІэу), ащкІэ зишуагъэ къэкІоштырэм ащыщ чыгоу тылэжырэм зэрэхэдгъэхъагъэр.

Республикэм гектар мин 97,5-мэ бжыхасэхэр щарапхыгъэх, ар 2015-рэ илъэсым елытыгъэмэ, гектар мини 2,5-кІэ нахыб. Гъэтхасэхэр гектар мин 47,5-мэ арагъэкІугъэх, 2015-рэ илъэсым елытыгъэмэ, гектар мин 0,8-кІэ ар нахыб.

Бжыхасэхэм плэлъэ кІэлым къыкІоцІ зэрэщыкІагъэм тетэу адэлэжыгъэх, ахэкІодыкІыгъи шылэп. Джы игъом гъэтхасэхэр халъхъанхэм пае ящыкІэгъэ мылпку-техникэ амалхэр республикэм аригъэгъотыгъэх.

Лэжыгъэ бэгъуагъэ къэтхыжыгъэным лъапсэ фэхъуэрэм зыкІэ ащыщ джырэ уахътэм диштэрэ технологиэхэр зэрэдгъэфедэхэрэр. Республикэм ичІыгулэжыгъэм мэкумэщ техникэу агъэфедэрэр агъэкІэжы. Ащ нэмькІэу чылэпхъэшлэхэм чыплэу аубытырэм хагъахъо. Гушылэм пае, 2015-рэ илъэсым икІэуэххэмкІэ ахэм чыгоу чылапхъэр зэрагъэкІугъэм про-

цент 11,6-рэ ыубытыгъ. Мы илъэсым процент 12-м ар нэсынэу тэгугъэ. Илъэс къэс гухэлъэу тшыгъэр къыддэхъуным пае субсидиэхэр къафыхэтэгъэкІы.

Сыдэу щытми, лофтыабзэу зетхъэхэрэм — мыщ къыхеуытэх производствэр уахътэм диштэу зэрэзэхатщэрэр, чыгоу лэжыгъэр зыхатлхъэрэм зызэредгъэушъомбгъурэр,

Ащ нэмькІэу тонн мин 30-м нэс зыщалыгъын алъэкІыщт оптовэ гупчэм ишын республикэм щырагъэжыгъэ, ар сомэ миллиард 1,5-кІэ къытфекІушты.

Картофыр, хэтэрыкІхэр зыщалыгъыштыр, гъэфэбаплэхэр шыгъэнхэм пае инвестициехэр гъэфедэгъэнхэмкІэ амалэу шылэхэм тахэллэу.

2007-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу зэхэубытагъэу республи-

республикэм имэкъу-мэщ ялахышхо хашыхъэ. Фермер ыкІи унэе хызмэтшлэплэхэм ялахышхо

2015-рэ илъэсым ОАО-у «Россельхозбанкым» республикэм и АПК хэхъоныгъэ зэрешыштыр тегъэлсыхыагъэу сомэ миллион 892-рэ чыфэу кыритыгъ. Ащ шыщэу сомэ миллион 46,3-р унэе Іэпылэгъу хызмэтшлэплэ пэрытхэр зилэхэм аратыгъ, сомэ миллион 211,6-р — фермер хызмэтшлэплэхэм, сомэ миллион 634,1-р — ипалъэкІэ зы илъэсым шломыкІыщт чыфэу алэклагъэхъагъ.

2016-рэ илъэсым иа 1-рэ квартал сомэ миллион 121,5-рэ хъурэ чыфэ аратыгъ. Ащ шыщэу сомэ миллион 9,5-р — унэе хызмэтшлэплэ зилэхэм, сомэ миллион 25,4-р — фермер хызмэтшлэплэхэм, сомэ миллион 86,6-р — ипалъэкІэ зы илъэсым шломыкІыщт чыфэу алэклагъэхъагъ.

ГурытымкІэ «Россельхозбанкым» чыфэу аритыгъэм процентэу техъорэр мары: 2014-рэ илъэсым — процент 14,86-рэ, 2015-рэ илъэсым — процент 23,92-рэ, 2016-рэ илъэсым — процент 17,5-рэ. Джаш тетэу процентэу техъорэр мы илъэсым (2015-рэ илъэсым техъоштыгъэм елытыгъэмэ) гурытымкІэ проценти 6,42-кІэ нахь макІэ хъугъэ.

ЫпэкІэ къызэрэсІогагъэу, хызмэтшлэплэ цыкІухэу чыфэхэр зыгъэфедэхэрэм ялоф нахь къафэдгъэпсынкІэным пае процентэу техъорэм изылаха афэтэлъэгъужы, нэмькІэ амалхэри тэгъэфедэх. 2015-рэ илъэсым чыфэхэм яштэнкІэ зэзэгъыныгъэ мини 2-м ехъумэ ателытэгъэ субсидие алэклэдгъэхъагъ. Федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм якъэклауаплэхэм яшуагъэкІэ субсидиеу алэклэдгъэхъагъэр сомэ миллион 85,5-рэм нэсы.

ТапэкІи ыпшъэкІэ зигугъу къэтшыгъэ лофтыабзэхэу къэралыгъо Іэпылэгъум къыдилытэхэрэр зэшІотхышты.

— **Социальнэ лъэныкъомкІэ лофхэм язытет сыд фэдэ?**

— Къэплон хъумэ, республикэм ибюджет ихъарджхэм янахыбэ (процент 70-м ехъурэр) социальнэ лъэныкъом епхыгъ. ЭкономикэмкІэ кыныгъо гъэнэфагъэхэр шылэхэми, игъом ыкІи икыоу цыфхэм социальнэ Іэпылэгъу ятэты, ахъщэкІи нэмькІэ фэгъэкІотэныгъэхэмкІэ тишуагъэ ятэгъэкІы. АщкІэ республикэ бюджетми, федеральнэ бюджетми якъэклауаплэхэр къызфэтэгъэфедэх. (ИкІэу я 3-рэ н. ит).

2015-рэ илъэсым мэкумэщ продукциеу къахыжыгъэр сомэ миллиард 19,4-рэ, 2014-рэ илъэсым елытыгъэмэ, проценти 6,9-кІэ ар нахыб. 2015-рэ илъэсым икІэуэххэм нафэ къызэрашыгъэмкІэ, мэкумэщ продукциемкІэ Адыгеим апэрэ чыплэр Къыблэ федеральнэ шъолырым щыубытыгъ.

чылэпхъэшлэхэр зэдгъэкІурэ чыгухэр нахыбэ зэрэтшыхэрэр — амал къаты 2016-рэ илъэсым зернэ ыкІи зернобобовэ культурэу къэтхыжыгъыштыр ибагъэ 2015-рэ илъэсым кыкІимычынэу.

— **Отраслэм инвестициеу хашъульхэрэр нахыбэ мэхъуа?**

— ДжырэкІэ инвестицие шъхьалэхэр чыгхатэхэм апэлугъахъэ, 2008-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу ащ нахь чанэу тыдэлажыгъэ хъугъэ. Илъэси 8-м къыкІоцІ Адыгеим ичІыгу гектар мин 1,3-мэ чыгхэр ащыдгъэтлысхыагъэх, ащ шыщэу гектар 700-р псынклэу зыхэхэрэ чыгхатэхэм аубытыгъ. Пхъэшхъэ-мышхъэ Іыгыплэхэр шыгъэнхэм илофыгуи ащ дакІоу къэуцу. МыщкІэ инвестициехэр игъэкІотыгъэу гъэфедэгъэнхэ фае. Илъэси 2-м къыкІоцІ, мы илъэсым кыщегъэжыгъэу, а зы уахътэм пхъэшхъэ-мышхъэ тонн мин 12 фэдиз зыщыпІыгъын плъэкІыщт псэуалъэ тшыгъэ мурад тІ. АщкІэ инвестициехэр сомэ миллион 600-м къехъушты.

ликэм иэкономикэ сомэ миллиарди 140-м ехъу халъхъэгъах. Непэ Адыгеим инвестпроект 60-м ехъумэ щадэлажыгъэх, пстэумкІи сомэ миллиард 70-м ехъух инвестициехэу агъэнэфагъэхэр.

— **Фермер хызмэтшлэплэхэм сыд фэдэ Іэпылэгъуа яшъутирэр? Чыфэштэным ылъэныкъокІэ къуаджэхэм ащылажыгъэхэрэм гумэкІыгъо горэхэр ялэхэ?**

— Хызмэтшлэплэ цыкІухэм

зэхэубытэгъэ мэкумэщ продукцием хэлъыр процент 60-м ехъу.

Ащ фэдэ хызмэтшлэплэ цыкІухэм Іэпылэгъу ятыгъэнымкІэ зишуагъэ къакохэрэм ащыщы унэгъо былымэхъо фермэхэм яхэхъоныгъэрэ Іошлэныр езыгъэжыгъэкІэ фермерхэмрэ Іэпылэгъу зэрафэхуштырэм ипрограммэ. А программэмкІэ 2013 — 2015-рэ илъэсхэм езыгъэжыгъэкІэ фермер 65-мэ, джаш фэдэу унэгъо былымэхъо фермэхэм зыгъэушъомбгъуэгъэным фытегъэлсыхыгъэ хызмэтшлэплэ 19-мэ грантхэр аратыгъэх.

Ащ ишуагъэкІэ бэмэ яхызмэтшлэплэхэр нахь зэтырагъэлсыхыагъэх: трактор 40-м ехъу, лэжыгъэлухыж комбайни 2, техникэ ыкІи оборудование зэфэшхыафэу 185-рэ къызлэклагъэхъагъ. Джаш фэдэу былымыхъэ миным ехъу къащэфыгъ, склади 7, мэлхэр зыщалыгъыштыр фермиты, чэтэхъо фермэ, былым плашъэхэм апае зы фермэ ыкІи зы гъэфэбаплэ ашыгъэх.

Чыфэхэм яштэн фэгъэхыгъэу угушылэн хъумэ, мыщкІэ нэмькІэ шыкІэ-амалхэр тэгъэфедэх. Пстэуми апэу чыфэхэм атэхъорэ процентхэм къащытэгъэкІэ, а процентхэм зылаха афэтэлъэгъужы. А пстэуми яшуагъэ къэкІо къоджэдэхэм чыфэштэнымкІэ ялоф нахь псынклэ хъунымкІэ.

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «Цыфхэм ящыкІэгъэ амалхэр ягъэгъотыгъэныр типшъэрылъ шъхьал»

(ИкІаух).

Гушчыпэ пэе, мы илъэсыр кызыхыгъэем щегъэжыгъэу ахъцэу алэкІэдгъэжыгъэр экІэ индексация тшыгъэ: проценти 7-р — федеральнэ бюджетым, проценти 4,5-р республикэ бюджетым икъэкІуапІ.

Зэхэубытагъэу къэпІон хъумэ, фэгъэкІотэныгъэ зилэ цыфхэм социальнэ Іэпылэгъу ятыгъэнымкІэ Іофтхьабзэу зэшІуахыхэрэм ахъцэу апэуагъахъэрэр илъэси 5-м кыкІоцІ процент 23,5-кІэ нахыбэ хъугъэ. 2015-рэ илъэсым сомэ миллиардэр миллион 680-м ар нэсыгъ.

2015-рэ илъэсым «ны мылъкум» щыцэу зэттыгъоу сомэ мин 50 нэбгырэ 1042-мэ аратыгъ, пстэумкІи ахэм алэкІагъэжыгъэр сомэ миллион 52-м ехъу. КІэлэцІыкІухэу щыІэныгъэм чыпІэ зэжъу ригъэуцагъэхэм япсауныгъэ игъэпытэн апшъэрэ мэхъанэ зэттыхэрэм ащыщ. КІэлэцІыкІу сэкъатхэр зилэ унагъохэм социальнэ Іэпылэгъу ятыгъэными тыналэ лъэшэу тетэгъэты. ФэгъэкІотэныгъэ зилэ ыкІи КІэлэцІыкІухэр зэрыс унэгъо мини 123-мэ республикэм социальнэ Іэпылэгъу щараты.

2007-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу 2015-рэ илъэсыр кыхыубытэу къуаджэхэм газрыкІолэ километрэ 330-рэ фэдиз, псырыкІолэ километрэ 291-рэ, гурыт еджапІэ ыкІи фелъдшермамыку пункт 28-рэ ащагъэпсыгъ. Унэгъо ныбжыкІэ ыкІи специалист ныбжыкІэхэу къуаджэхэм ащыпсэхэрэм ащыщэу 255-мэ япсэукІэ амалхэр нахышІу афашыгъэх, квадрат метрэ мин 16,6-рэ ахэм алэкІагъэжыгъэ. НепэкІэ джащ фэдэу къуаджэхэм ащыпсэхэр унэгъо ныбжыкІэ 14-мэ япсэукІэ амалхэр нахышІу ашІынхэм пэе сертификатхэр аратыгъахэх.

Газыр алэкІэгъэхъэгъэным ыІэныкІоцІэ Урысыем ишъолъырхэм азыфагу Адыгеим апэрэ чыпІэхэм ащыщ щэубыты. 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулэу чыпІопс газэу алэкІагъэжыгъэр процент 85-рэ фэдиз. Мы илъэсым газрыкІолэ километрэ 22,5-рэ, псырыкІолэ километрэ 29,8-рэ дгъэпсын ыкІи цыфхэр зычІэсыщт унэ квадрат метрэ мин 1,2-рэ тІупщын мурад тил. Ащ нэмыкІэу къоджэ еджапІэмрэ врачым пэе офисымрэ яшІын лъэкІуатэ.

— **Хэгъэгум и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэр сьдэушцэу гъэцэкІагъэ хъухъра?**

— Хэгъэгум и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэм пшъэрылъ шъхьалэу къыдалъытэрэр Урысые Федерацием псынкІэу хэхъоныгъэ егъэшІыгъэныр ары. Тэри а унашъохэм ягъэцэкІэн лъэшэу тыналэ тет. Шъугу къэсгъэгъыжы: 2009-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу лэжъапкІэм итынкІэ республикэм чыфэ телъэл, ІофшІэн мыгъотыныгъэм кыкІегъэчыгъэнымкІэ Іофтхьабзэхэр зетэхъэх. 2015-рэ илъэсым ІофшІэн зымыгъо-

тыхэрэм япчъагъэ процент 1,3-рэ хъугъэ, 2007-рэ илъэсым ар зынэсыщтыгъэр проценти 4.

Къэралыгъо капиталнэ вложениехэм яшІуагъэкІэ псэолъэ 344-рэ 2007-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу тІупщыгъэ. Ахэм япроцент 90-р социальнэ лъэ-

напкэ фэгъэхыгъэхэр зэшІотэхых. МФЦ-м ифэлэ-фашІэхэм 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулэу цыфхэм япроцент 95,9-рэ кызылэаубытыгъ. Джы ялэу тхылъ атыным пэе чэзыум такыкІэ 15-м нахыбэрэ ахэр хэтыхэрэл.

ныкъом епхыгъ. Илъэси 3-м кыщегъэжыгъэу илъэси 7-м нэс зыныбжэ КІэлэцІыкІу пстэуми Іыгыплэхэм чыпІэ ащагъотыгъ. Программэу «Доступная среда» зыфІорэм изэшІохын сомэ миллион 54-рэ фэдиз кыфыхэдгъэкІыгъ.

КІэлэцІыкІу ибэхэм ыкІи нэмыкІ цыфхэу фэгъэкІотэныгъэ зилэхэм зыщыпсэхушцхэ унэхэр ялэ хъунхэм Іофыгъуи зэшІотэхы. 2015-рэ илъэсым цыфхэр зычІэсыщт унэ квадрат метрэ мин 295,5-рэ тІупщыгъэ, 2014-рэ илъэсым еІытыгъэмэ, ар проценти 9-кІэ, 2011-рэ илъэсым еІытыгъэмэ, фэди 2,4-кІэ нахыб.

Социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэм ишыхъатэу щыт демографиемкІэ Іофхэм язытет зыфэдэр. Илъэсым кыкІоцІ дунаим ехыжхэрэм якоэффициент проценти 2,3-кІэ кыкІи-чыгъ. Ар Урысыем гурытымкІэ зынэсырэм нахъ макІ ыкІи мы аужырэ илъэс 25-мкІэ анахъ цыкІу. 2007-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу Адыгеим исхэм япчъагъэ проценти 3-м ехъукІэ нахыбэ хъугъэ (нэбгырэ мин 451,5-рэм нэсыгъ). Цыфхэм гурытымкІэ къагъашІэрэми хэхъуагъ: 2007-рэм илъэс 68,7-рэм гурытымкІэ нэсыщтыгъэхэмэ, 2015-рэ илъэсым гурытымкІэ илъэс 73-м нэсыхэ хъугъэ. Мы

|| 2007-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу зэхэубытагъэу республикэм иэкономикэ сомэ миллиарди 140-м ехъу халъхъэгъах. Непэ Адыгеим инвестпроект 60-м ехъумэ щадэлажъэх, пстэумкІи сомэ миллиард 70-м ехъух инвестициехэу агъэнэфагъэхэр. **||**

вестициехэр нахыбэу республикэм кызырихъэхэрэр. Хабзэм бизнесым цыхъэу фишІы-рэм зэрэхахъорэр, а бизнесым Іофхэр кІэкІынхэм пэе амалышІухэр республикэм зэрацарагъэотыхэрэр ащ ишыхъатых.

Непэ Іофыгъоу къэтІэтыгъэ пэпчэ пІоми хъунэу жъоныгъокІэ унашъохэм япхыгъэу щыт. АрышІ, кыкІэслотыкІыжыщтэп, ау джыри зэ кыхъэгъэщымэ сшІоигъу: экономикэмрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэ зыпкІэ итэу хэхъоныгъэ ашІыным фытегъэлсыхъэгъэ Іофышхо зэшІотыхыгъ. Гъэхъагъэ пэпчэ республикэм ипашэхэми, ащ щыпсэхэрэ цыфхэми Іофышхоу агъэцэкІагъэм кыкІэкІуагъ.

— **Мы илъэсым республикэм сьд фэдэ пшъэрылъа ыпашъхъэ итхэр?**

— Пшъэрылъ шъхьалэу тапашъхъэ итыр — республикэм иэкономикэрэ исоциальнэ зыпкІытыныгъэрэ тапэки хэхъоныгъэ ядгъэшІыныр ары.

Мы илъэсым ыкІэм нэс кризисым ифэмэ-бжымэ гомылоу кыттырихъэрэр дэгъэзыжыгъэным епхыгъэ ІофшІэныр, Іо хэлъэп, лъыдгъэкІотэщт. Газыр алэкІэгъэхъэгъэнымкІэ, туризмм зегъэушъомбгъуэгъэнымкІэ, гъогухэмрэ лъэмыджхэмрэ гъэцэкІэжыгъэньхэмкІэ проектхэм язэшІохын тыдэлэжъэщт.

МыщкІэ яшІуагъэ къэкІошцт кризисым пэшІуекІорэ Іофтхьабзэхэу зэшІотхыщтхэм, предпринимательствэм хэхъоныгъэ ышІынымкІэ амалышІоу ІэкІэдгъэхъашцхэм, инвестициехэр нахыбэу кызырэрэзыфэдгъэфедэщтхэм.

Бюджет къэкІуапІэхэр нахъ тэрэзэу зэрэдгъэфедэщтхэм, Урысые Федерацием и Пре-

зидент ижъоныгъокІэ унашъохэр зэшІохыгъэ зэрэхъушцхэм тызэрадэлэжъэщтхэм, гъот макІэ зилэ цыфхэм Іэпылэгъу тызэрафэхъушцт программэхэм яшІуагъэкІэ анахъ гухэлъ шъхьалэу тилэр — Адыгеим щыпсэхэрэ нэбгырэ пэпчэ щылакІэу илэр нахышІу шІыгъэныр — зэшІотхыщт.

Мы илъэсыр политикэм ыІэныкІоцІэ пшъэдэкІыжэ ин зыхэлъ илъэсэу АдыгеимкІэ щытыщт. Іоныгъом республикэм щыпсэхушцхэрэм Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатхэм анэмыкІэу, республикэм и Парламент идепутатхэри хадзыщтых. Ащ нэужым, чъэпыогъум и 5-м, Адыгэ Республикэр зызэхащэгъэр илъэс 25-рэ зэрэхъурэр хэдгъэунафыкІыщт. Ар ныбжэ дах гъэхъэгъэ гъэнэфагъэхэр зэрэщыІэхэр къыдэлплъытэхэмэ, ау джыри лъэгэпІакІэхэм танэсыным пэе кІочлабэ тищыклагъ.

Анахъ пшъэрылъ шъхьалэу тилэр — республикэм щыпсэхэрэ цыфхэм щылэкІэ рэхъат яІэным, Іоф ашІэным, загъэпсэфыным пэе ящыкІэгъэ амалхэр ядгъэгъотынхэр, игъом лэжъапкІэр, пенсиехэр, социальнэ тынхэр, джащ фэдэу нэмыкІ фэлэ-фашІэхэр алэкІэгъэхъэгъэныр ары. Мамырныгъэрэ общественнэ-политикэ зыпкІытыныгъэрэ щылэхэу, цыф лъэпкІэ зэфэшъхъафхэм къахэкІыгъэхэм ыкІи дин зэмылэужыгъохэр зылэжыхэрэм азыфагу зэгурьІоныгъэ-зэзэгъыныгъэ иІыныр ары. Ар тэркІэ гъэхъэгъэшхоу щыт ыкІи ар къэтыухъумэн, дгъэпытэн фае.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

|| Анахъ пшъэрылъ шъхьалэу тилэр — республикэм щыпсэхэрэ цыфхэм щылэкІэ рэхъат яІэным, Іоф ашІэным, загъэпсэфыным пэе ящыкІэгъэ амалхэр ядгъэгъотынхэр, игъом лэжъапкІэр, пенсиехэр, социальнэ тынхэр, джащ фэдэу нэмыкІ фэлэ-фашІэхэр алэкІэгъэхъэгъэныр ары. Мамырныгъэрэ общественнэ-политикэ зыпкІытыныгъэрэ щылэхэу, цыф лъэпкІэ зэфэшъхъафхэм къахэкІыгъэхэм ыкІи дин зэмылэужыгъохэр зылэжыхэрэм азыфагу зэгурьІоныгъэ-зэзэгъыныгъэ иІыныр ары. Ар тэркІэ гъэхъэгъэшхоу щыт ыкІи ар къэтыухъумэн, дгъэпытэн фае. **||**

Илъэсэу икІыгъэм хъарджхэмкІэ пшъэрылъэу зыфэтшІыжыгъэхэр экІэ дгъэцэкІагъэх, Урысые Федерацием и Президент ижъоныгъокІэ унашъохэу ІофышІэ куп гъэнэфагъэхэм лэжъапкІэу аратырэм игъу-

аужырэ илъэси 5-м сабыибэ зэрыс унагъохэм япчъагъэ хэхъуагъ, нэбгырэ 3946-м кыщегъэжыгъэу нэбгырэ 5210-м нэсыгъ.

ТилофшІэн икІаухышІухэр бэ-кІэ зэлъытыгъэхэм ащыщ ин-

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 71-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКІЭУ

ЕгъашІэм тыгу илътхытх!

Урысые Іофтхъабзэу «ЕгъашІэм шыІэшт полкыр» зыфилор Хэгъэгу зэошхом ТекЮныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 71-рэ зэрэхурэм фэгъэхыгъэм Адыгеим шыпсэхурэр хэлэжъэштх.

Мы патриотическэ Іофтхъабзэм имурадыр заом хэлэжъагъ е хэкІодагъэ пэпчъ ишлэжъ кээнэныр ыкІи къытклэхуэхэрэ лІаужхэм ар лъагъэкІотэныр ары.

Іофтхъабзэм изэхэщакІор ыкІи пхырызыщырэр Урысые движение «ЕгъашІэм шыІэшт полкыр» зыфилорэм ишъолпыр штаб, ащ ипашэр запасым шыІэ майорэу, муниципальнэ образование «Къалэу Мыекъуапэ» и Общественнэ палатэ ыкІи «Афган заом иветеранхэм я Союз» и Адыгэ республикэ къутамэ ахэтэу Хъут Русъан.

— Адыгеим ит ветеран организациихэм ягукъэкІыкІэ штабыр зэхашагъ, — къелуатэ Хъут Русъан. — Пшъэрылъ шъхьалэу тилэхэм зэу ащыщ — тизеопІхэм лІыхъужыныгъэу зэрахъагъэр цыфхэм ащымыгъэгъупшэгъэныр, ар ягъэшІэгъэ-

ныр. Мы Іофтхъабзэм ишлуагъэкІэ унэгъуабэ ятарихъ фызеплъэкІыжыгъ, ятэжъ пашъэхэм къақІугъэ зэо гъогухэр зэрагъэшІагъ. Джыдэдэм Урысыем ирегион 49-мэ «ЕгъашІэм шыІэшт полкыр» зыфилорэм ишъолпыр штабхэр ащызэхэщагъэх. ЖъоныгъуакІэм и 9-м зэхэт купхэр урамхэм къызэрарыкІощтхэр зэрэзэхатцэрэм имызакъоу, патриотическэ ІофшІэныр тэгъэцакІэ, заом хэкІодагъэхэм ыкІи къэзыгъэзэжыгъэхэм якъэбар зэрагъэхэрэ базэр дгъэпсыгъэ. Илахып заом зэрэхэкІодагъэр ышІэу, ау зыцагъэтылгыгъэм щымыгъуазэхэм мыщ ишлуагъэкІэ а чыплэр къагъотыжъу къыхэкІы.

Мыекъуапэ ыкІи районхэм ащыпсэхурэм штабым закыфегъазэ: шъуиунэгъо хъарзынэщхэр къэшъуІэтыжыкх, шъуи-

лахыпхэм якъэбар дунаим шызэхяжъугъэх, ясурэтхэр, язэо писъмэхэр яжъугъэлъэгъух. А зепстэур мы Интернет нэкІубгъом ижъугъэхан ыкІи шъуджэн шъульэкІышт: region01@polkrf.ru.

Джыри зэ шъугу къэтэгъэкІыжы, жъоныгъуакІэм и 9-м «ЕгъашІэм шыІэшт полкыр» зыфилорэ Іофтхъабзэм шІоигъоныгъэ зилэ пстэури хэлэжъэн ыльэкІышт. Ащ ищыкІагъэр уилахыпхэм заом хэлэжъагъэм исурэт, ащ ыцІэ, ыльэкІуацІэ, ятэ ыцІэ, званиеу илагъэр, къызыщыгъэр зытетхэгъэхэ транспорантыр пІыгъэу Лениным ыцІэ зыхырэ пчэгум сыхъатыр 12-м ехуІлэу укъекІопІэныр ары. А чыплэм шызэрэугъоигъэхэр зэкІэ зэхэтхэу къэлэ паркым нэкІощтх.

ІШЪЫНЭ Сусан.

ПСАУНЫГЪ

Игъом къыхэбгъэщымэ...

Гукъау нахъ мышІэми, аутизмэр къызэузырэ цыфхэм япчъагъэ илъэс къэс хэхъо. Мы узыр зилэм инервнэ системэ зэщэкъо. КІэлэцІыкІухэр ежъхэм ядунэе цыкІу хэтых, нэмыкІхэм гушыІэгъу афэхъунхэр, адэджэгунхэр къын къащэхъу. КъэІогъэн фае мыщ фэдэ уз зилэхэм игъом уадэлажъэмэ, ахэм Іуш дэдэхэр къызэрахэкІыхэрэр.

Лъэпкъэу зыщыщхэм, амалэу ялэм емылтыгъэу, къэралыгъохэм зэкІэми мыщ фэдэ сымаджэхэр къащыхагъэщых. Израиль къыкІыкІы хэкІэ купэу мы мафэхэм республикэм къэкІуагъэхэм ахэт Абредж Наталье. ИсэнэхъаткІэ ар диагностик — сабым узэу илэр къыхегъэщы, социальнэ педагогуи Іоф ешІэ. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ ялэгъухэм акІэмыхъэрэ кІэлэцыкІухэм Іоф адишІээ зэтырегъэуцожых, мы лъэныкъомкІэ программэ зэфэшъхьафхэр зэхигъэуцагъэхэу илэх.

Сэкъатныгъэ зилэхэм яреспубликэ обществэ итхьаматэу Агъыржъэнэкъо Симэ ащ елъэІугъ республикэм ис сабыйхэм, ахэм янэ-ятэхэм залуигъэклэнэу. Сабыйхэр ащ къыфащагъ, нэбгыри 7-мэ яплыгъ.

Джащ фэдэу мы мафэхэм зэхэхъэ зэхашагъ. Ащ къырагъэблэгъагъэх АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ Министерствэм ялыкІохэр, гурыт еджаплэхэм, кІэлэцІыкІу Іыгыплэхэм япашэхэр, кІэлэегъаджэхэр, кІэлэплухэр, аутизмэ ыкІи

нэмыкІ уз зилэ сабыйхэм янэ-ятэхэр. Ахэм Наталье гушыІэгъу афэхъугъ.

ЗипсауныгъэкІэ илэгъухэм акІэмыхъэрэ кІэлэцІыкІухэм уаделэн зэрэплэкІыщтыр, ащкІэ амалэу шыІэхэр, программэу зэхигъэуцагъэхэр Наталье къафилотат. Сабый къэхъуагІэм уз гъэтылгыгъэ илэмэ къызэрэхэбгъэщыщтым къызэрэугъоигъэхэр щигъэгъозагъэх.

Ятэжъхэм ячыгужъ къызэрэкуагъэр зэригуапэр, амалэу илэмкІэ ІэпыІэгъу къызэрэфэхууштыр илэублэ гушыІэ ащ къыщыхигъэщыгъ.

— Сабыим илажъэр игъом къызыхэбгъэщыкІэ, сыд фэдэрэ уз илэми, ар ызыныкъо фэдизэу зэтебгъэуцожыкх плэкІышт. Ыныбжъ елтыгыгъэу игулытэ, игъэпсыкІэхэр, ишыкІэхэр нэмыкІ сабыйхэм афэмыдэ зыхъукІэ, шІэхэу специалистхэм адэжъ пщэн фае. Аутизмэ закъоп, нэмыкІ уз зэфэшъхьафхэри шыІэх. Ар Тхъэ Іоф. Іээзгъу къэбгъотымэ, пасэу илажъэр къаплшІэмэ, ишІогъэшхо къэкІощт. Уемызэщэу ащ фэдэ кІэлэцІыкІухэм уадэлажъэ зэпытын фае, — еІо Абредж Наталье.

ЗыІуکلэгъэ ны-тыхэм ясабыйхэм лъэшэу зэрафэсакыхэрэр, ахэм ящыкІагъэр зэрарагъэгъотырэр игушыІэ Наталье къыщыхигъэщыгъ. Нэужым нытыхэр зыгъэгумэкІырэ упчІэхэр хъақІэм ратыгъэх. ИгъэкІотыгъэ джэуапхэри ахэм агъотыгъэх.

ПІАТЫКЪО Анет.

Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ШІЭЖЪЫР

Лентэ мин 50 агощышт

Мэлыльфэгъум и 25-м къыщегъэжъагъэу Іофтхъабзэу «Георгиевская лента» зыфилорэр тиреспубликэ щэкІо.

Мыщ кІэщакІо фэхъугъэх Адыгэ Республикэм ныбжыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет, АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэхурэ тилъэпкъэгъухэм адырІа зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет, Адыгэ республикэ фондэу «ТекЮныгъ» зыфилорэр, заом, ІофшІэным, УІэшыгъэ КІуачІэхэм ыкІи правэухъумэкІо органхэм яветеранхэм (пенсионерхэм) я Адыгэ республикэ Совет, Урысые Къащ ПІыжыкхэм и Адыгэ шъолпыр отделение.

Джащ фэдэу мы Іофтхъабзэм къыхагъэлэжъэщтых ныбжыкІэ, общественнэ-политическэ ыкІи лъэпкъ организациихэр, цыф къызэрыкІохэр.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ къызэритыгъэмкІэ, мыгъэ георгиевскэ лентэ мин 50 фэдиз республикэм щагощышт. А Іофтхъабзэм нахъ зызыщырагъэушъомбгъуштыр — жъоныгъуакІэм и 8-р ары.

Студент-волонтерхэм рагъэжъэгъахэу лентэхэр чыплэ зэфэшъхьафхэм ащагощы, автомашинэхэм, маршрутнэ таксихэм апашІэх.

Георгиевскэ лентэхэр къырагощэкІын закъор арэп пшэрылгъэу Іофтхъабзэм илэр. Цыфхэм язэхашІэ къэгъэушыгъэныр, ныбжыкІэхэр патриотэу плугъэнхэр, Хэгъэгу зэошхом хэлэжъэгъэ тилыхъужхэм яшІэжъ гъэлэплэгъэныр, псаоу къэнэгъэ тиветеранхэм шъхьэкІафэ афэшІыгъэныр ары.

ІШЪЫНЭ Сусан.

ГЪЭТЭРЭЗЫЖЫЫН

Тигъэзет иномерэу мэлыльфэгъум и 21-м къыдэкІыгъэм ия 7-рэ нэкІубгъо ит статьяу «Саугъэтхэм анаІэ атет» зыфилорэм икІэухым гушыІаухыгъу «ГъэрекІо жъоныгъуакІэм и 9-м ехуІлэу

нэбгыри 4-ми мини 100 зырыз яттыгъагъ» зыфилорэм хэукъоныгъэ хэхъухагъ. Сомэ мини 100-м ычыплэ итын фэагъэр сомэ мин 30 зырыз. Гъэзетеджэхэм тихэукъоныгъэ къытфагъэгъунэу тьялэу.

Шэж мафэм фэгъэхьыгъ

ЖьоныгъуакIэм и 21-м зэхашщэшт

Кавказ заор зауыхыгъэр илъэси 152-рэ зэрэхъурэм ехьылIэгъэ зэхыхъэ тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэклиб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкли къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр зэлукIэр зерищэгъ.

Сурэтыр зэхыхъэм къыщытетхыгъ.

Адыгэхэм ящыIэныгъэ къыхъухъуэгъэ тхьамыкIэгъошхоу нэбгырэ мин пчъагъэ зыхэкIодэгъэ Кавказ заом непэ тытегушылэ зыхъукIэ, анахъуэ къыхэдгъэщырэр шIэж тилэн зэрэфарер ары. Мамыр псэукIэр дгъэдэхэным, лъэпкъхэм языкIыныгъэ дгъэпытэным афэшI ащ фэдэ лъэпсэич зоохэр къэмыхъужьынхэм тыпылтын фаре.

Зэхыхъэм къыщыгушылэгъэх республикэм культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу Шъхьэлэхъо Аминэт, Адыгэ Хасэм итхьаматэу

Лымыщэкъо Рэмэзан, ащ игуадзэу Къуижэ Къэплъан, Адыгейм и Къэралыгъо орэдылокъэшъокIо ансамблэу «Исламыем» ипащэ игуадзэу Агъыржээнэкъо Саньет, фэшъафхэри.

Митинг-реквиемыр Iофтхьабзэ къызэрыкIоу щытэп. Ансамблэу «Исламыем» шъыгъо-шIэж проиизведениехэр къылоштых. Агъыржээнэкъо Саньет, зэхэщэкIо купым хэтхэу СтIашъу Яхьем, Гъу-кIэлI Асхъад, Мурад ГошлъапIэ, Пэрэныкъо Фатимэ, нэмыкIхэм къыхагъэщыгъэр Iофтхьабзэр дэ-

гъоу зэхашщэным фэшI опытэу щылэр зэрагъэфедэшт шылкIэр ары.

Тарихъыр лъэпкъуэ тиреспубликэ исхэм нахъ дэгъоу зэрагъэ-шIэным фэшI нэрылэгъуэ Iэпылэгъухэр, театризованны едзыгъохэр уахътэм диштэу къагъэлэгъонхэ фаре. Шъхьэлэхъо Аминэт къылуагъэм дырагъашти, шъыгъо шIэж орэдхэм ямыза-къоу, титхакIохэм яусэхэм кIэлэ-еджакIохэр, артистхэр къяджэнхэ фареу алытагъ. Усэр зэхэугу-фыкIыгъэу зэхыхъэм щызэхэп-

зэхыхъэм жьугъэм халхъан алъэ-кIышт.

Адыгэ Республикэм гъэсэн-гъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертвэ икъулыкIушIэу Аб-рэдж Саидэ игушысэхэр анахъуэ зыфэгъэхьыгъагъэхэр еджа-плэхэм плуныгъэ Iофыгъохэу ащы-зэрахъэхэрэр ары. Студентхэр зэхыхъэм зэрэхэлэгъэштхэ шылкIэхэр къагъотыштых.

Гъэзетхэм, телевидением, радиом шъыгъо-шIэж мафэм ехьылIэгъэ материалхэр цыфхэм альагъэлэсыштых.

Дунэе джэгунхэр

Шъачэ щытхъур къыщызыхьыгъэхэр

Зэхэгъэгъогухэм я Дунэе джэгунхэр ятIонэрэу Шъачэ щызэхашагъэх. КIэлэцIыкIухэм язэкъошныгъэ гъэпы-тэгъэным, дунэе спорт ыкли гуманитар зэпхыныгъэхэр щыIэныгъэм диштэу зэхэщэгъэнхэм, физкульту-рэмрэ спортымрэ яхьылIэгъэ Iофыгъохэр цыфхэм нахьышIоу алыгъэлэсыгъэнхэм, Iэклиб хэгъэгухэм урысыбзэр зэрэщагъэфедэрэм хэхъоныгъэхэр фэшлыгъэнхэм зэхыхъэр афэгъэхьыгъ.

Адыгейм щыпсэурэ тильэпкъэгъухэу Сирием къыкIыжыгъэхэр зэлукIэгъухэм ахэлажъэх. Адыгэ республикэ гимназием иеджакIохэу Отгман Нартрэ Муки Ки-нанрэ, Мыекъуапэ игурыт еджа-плэу N 2-м икIэлэеджакIохэу Лыбзъу Джантирэ Ибрахьимэ Аланрэ Шъачэ кIуагъэх. Урысы-емрэ Адыгеймрэ язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс купым ипащ.

Адыгейм илыкIохэр гъогу те-хъанхэм ыпэкIэ пэшорыгъэшъуэ зэнэкъокIуэм зыфагъэхъазырыгъ. Тиреспубликэ искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофшIэшхоу, Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыцIэ зы-

хьырэм иартистэу, режиссерэу Хъакъуй Аслан кIэлэеджакIохэм ярепертуар дэлэжъагъ. Адыгэ Рес-публикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэ-клиб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыны-гъэхэмкIэ ыкли къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьа-матэу Шъхьэлэхъо Аскэр, отде-лым ипащэу Пэрэныкъо Фати-мэ тыхэгъэгъогу кIэлэеджакIохэм алукагъэх, зэхэщэн IофыгъохэмкIэ Iэпылэгъу афэхъугъэх.

Урысыем спортымкIэ и Мини-стерствэ, гъэсэнэгъэмрэ шIэны-гъэмрэкIэ и Министерствэ, пар-тиёу «Единэ Россиер», нэмыкI-

хэри Дунэе джэгунхэр регъэкIо-кIыгъэнхэм кIэщакIо фэхъугъэх.

Лъэпкъ шIэжыым зыкъырагъэлэты

ТелефонкIэ къатыгъ. Тирес-публикэ икIэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджаплэу N 2-м ипащэу Хъот Юныс къызэрэтилуагъэу, Дунэе джэгунхэм хэгъэгу 46-рэ ахэлажъэ. Адыгейм икъэгъэлэгъ-гон фэгъэхьыгъэ едзыгъор тикIэ-лэеджакIохэм дэгъоу къашыгъ. Хъот Юныс къызэгъушIэм, Уры-сыем и Президентэу Владимир Путиныр Сириер мамырэу псэ-уным фэшI дунэе Iофыгъоу зэ-рихъэхэрэм ямэхъанэ къыхигъэ-щыгъ. ТиеджакIохэр заом къы-хэкIыжыхи Хэкужыым къызэгъэ-

зэжыым рэхъат ялэ зэрэхъугъэм зэхэщакIохэм мэхъэнэ ин ра-тыгъ. Тикъашъохэр, шэн-хабзэ-хэм якъэгъэлэгъон, фэшъаф-хэри агу рихьыгъэх.

Шахмат, теннис цыкIу ешIа-гъэх, нэмыкI зэнэкъокIухэм ахэлажъагъэх. Космосым, кино, лъэпкъ зэпхыныгъэхэм афэгъэ-хьыгъэ едзыгъохэм яшIэныгъэ къащагъэлэгъуагъ, урысыбзэкIэ джэуапхэр къатыжыгъэх.

ЯчIыгу къэзыгъэзэжыгъэ кIэ-лэеджакIохэр щыIэныгъэм хэ-гъозэнхэм фэшI культурэм, ис-кусствэм, спортым нахъ ахэ-щэгъэнхэм пыллыштых. Шъачэ къыщалэгъугъэр, къыщызэхыхы-гъэр шукIэ къятэжышты.

Сурэтым итхэр: **Адыгейм икIы-гъэ купым хэтхэр.**

Кушъхъэфэчъэ спортыр

Медальхэр къыдэзыхырэмэ тащыщ

Урысыем кушъхъэфэчъэ спортымкIэ изэнэкъокIу-хэр Адыгэ Республикэм игъогухэм ащыкIуагъэх. Апэрэ мафэм шъхъээзэкъо зэлукIэгъухэр зэхашагъэх. Километрэ 20 къэзычы-гъэхэм Санкт-Петербург щыщхэр къахэщыгъэх.

Нэбгырэ 47-рэ теклоныгъэм фэбэнагъ. Анастасия Пляскинам

теклоныгъэр къыдихыгъ. Санкт-Петербург илыкIохэу Мария Новолодскаямрэ Анастасия Яко-венкэмрэ ятIонэрэ ыкли ящэнэрэ чыплэхэр афагъэшъошагъэх. Купхэр километрэ 82-м зычы-зэнэкъокIухэм, С.-Петербург щы-щэу Мария Концыберг теклоны-гъэр къыхыгъ.

Къушъхъэм дэкIуаехэзэ ки-лометри 10 спортсменкэхэм къы-закIум, Адыгэ Республикэм кушъ-хъэфэчъэ спортымкIэ икIэлэ-цыкIу-ныбжыкIэ спорт еджаплэ зыщызыгъэсэрэ Елизавета Ошур-

ковам апэрэ чыплэр къыдихыгъ, тренерэу А. Войновыр ипащ. Иркутскэ хэкум къыкIыгъэ Татя-на Шамановар ятIонэрэ хъугъэ.

Илъэс 17 — 18 зыныбжъхэм язэлукIэгъухэм С.-Петербург ип-шъашъэхэу М. Новолодскаям, А. Степановам апэрэ чыплэхэр къы-дахыгъэх.

Сурэтым итыр: **Елизавета Ошурковар.**

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкли къыдэзы-гъэкIырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэклиб къэралхэм ащы-псэурэ тильэпкъэгъу-хэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкли къэбар жьугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр:

52-16-79, редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зы-хьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкли зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапI, зэраушыха-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр

5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 197

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэщIэкъо С. А.

ПшъэдэкIыж зыхьырэ секретарыр ЖакIэмыкъо А. З.